VEDLEGG

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref	Vår ref	Dato
	26/2833-	16. september 2026

Representantforslag 310 S fra representantene Marian Hussein, Mirell Høyer-Berntsen, Anne Lise Gjerstad Fredlund og Sunniva Holmås Eidsvoll om styrket bruk av varig lønnstilskudd for å forebygge utstøting fra arbeidslivet (Dokument 8:310 S (2025-2026))

Jeg viser til brev fra Arbeids- og sosialkomiteen av 22. juni 2026. Jeg er bedt om å vurdere representantforslag 310 S (Dokument 8:310 S (2025-2026)) fra representantene Hussein, Høyer-Berntsen, Gjerstad Fredlund og Holmås Eidsvoll. Forslaget lyder:

1. *Stortinget ber regjeringen gjennomgå Arbeids- og velferdsetatens praksis for bruk av varig lønnstilskudd og sikre at ordningen benyttes i samsvar med forskriftens formål om å forebygge varig utstøting fra arbeidslivet.*

2. *Stortinget ber regjeringen sikre at personer med varig og vesentlig nedsatt arbeidsevne får en reell og individuell vurdering av varig lønnstilskudd før de faller ut av arbeidslivet eller innvilges uføretrygd, når fortsatt arbeidsdeltakelse er mulig.*

3. *Stortinget ber regjeringen gjennomgå Arbeids- og velferdsetatens praksis knyttet til bruk av unntaksadgangen fra krav om forutgående sykefravær ved progressive sykdomstilstander og sikre en enhetlig praktisering på landsbasis.*

4. *Stortinget ber regjeringen legge fram en vurdering av hvordan dagens organisering og finansiering av varig lønnstilskudd påvirker bruken av ordningen, herunder om finansieringsmodellen bidrar til geografiske forskjeller eller til at tiltaket benyttes mindre enn det ordningens formål tilsier.*

Postadresse: Postboks 8019 Dep 0030 Oslo
Kontoradresse: Akersgata 64 Telefon* 22 24 90 90
Org no.: 983 887 457

5. *Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til tiltak som kan bidra til tidligere og mer målrettet bruk av varig lønnstilskudd for personer med varig og vesentlig nedsatt arbeidsevne som står i fare for å falle ut av arbeidslivet*.

Svar

1. *Stortinget ber regjeringen gjennomgå Arbeids- og velferdsetatens praksis for bruk av varig lønnstilskudd og sikre at ordningen benyttes i samsvar med forskriftens formål om å forebygge varig utstøting fra arbeidslivet.*

Varig lønnstilskudd skal bidra til at tiltaksdeltakerne kan skaffe seg eller beholde ordinært arbeid, samt bidra til å motvirke overgang til uføretrygd. Lønnstilskuddet gis til arbeidsgivere som ansetter personer med varig og vesentlig nedsatt arbeidsevne, og skal kompensere for at arbeidstakeren har lavere produktivitet enn andre i tilsvarende stilling.

Tiltaket ble opprettet i 2016 og erstattet forsøket med tidsubestemt lønnstilskudd. Mens det tidligere forsøket i stor grad ble benyttet for personer som allerede var i et arbeidsforhold, ble varig lønnstilskudd i større grad rettet mot rekruttering av personer som står utenfor arbeidslivet.

På oppdrag fra departementet gjennomførte Proba Samfunnsanalyse AS en evaluering av varig lønnstilskudd i 2024, herunder praksis og måloppnåelse. Evalueringen konkluderer med at varig lønnstilskudd framstår som klart samfunnsøkonomisk lønnsomt og at bruken av tiltaket er mindre enn det som er optimalt. Samtidig påpekes behov for å bedre kvaliteten på forvaltningen av tiltaket.

I Probas evaluering vises det til at intensjonen med ordningen er at den vanligvis skal brukes til rekruttering og bare unntaksvis til videreføring av eksisterende arbeidsforhold. Proba oppfatter at denne intensjonen ikke er godt oppfylt. Proba anslår at i 2023 var 45 prosent av tildelingene av varig lønnstilskudd knyttet til ansettelse hos arbeidsgiver der deltakeren hadde vært ansatt tidligere.

Det framgår av evalueringen at risikoen for langvarig binding av tiltaksmidler gjør at Nav-kontorene er restriktive med å innvilge tiltaket. Økt bruk av varig lønnstilskudd forutsetter innenfor samme budsjettpost redusert bruk av andre arbeidsmarkedstiltak innenfor en gitt budsjettramme. Ifølge Probas evaluering kan dette dilemmaet for Nav-kontorene føre til at det søkes uføretrygd i enkelte saker der varig lønnstilskudd kunne vært brukt.

Det framgår av evalueringen at kvaliteten på forvaltningen virker ujevn. Ifølge evalueringen har de fleste kontorene ikke etablert særlige beslutningsrutiner for tiltaket. Det pekes også på at det vanligvis ikke er en reell revurdering av deltakerens arbeidsevne, arbeidsforholdet eller tilskuddssatsen.

For å gjøre det enklere å ta i bruk tiltaket har regjeringen fra 2026 flyttet varig lønnstilskudd til en egen budsjettpost, kap. 634 post 75. Dette reduserer dilemmaet omtalt i Probas evaluering knyttet til tiltaksbudsjettet til det enkelte Nav-kontor og andre arbeidsmarkedstiltak, og legger til rette for mer lik tildelingspraksis.

Departementet har bedt direktoratet vurdere forbedringer i forvaltningen av varig lønnstilskudd. Direktoratet gjennomfører endringer i systemer og rutiner for å få bedre oversikt over brukergruppene og legge til rette for en mer målrettet bruk og oppfølging av tiltaket. Endringene skal blant annet gjøre det enklere å justere tilskuddssatsene underveis. Det er også presisert i retningslinjene at varig lønnstilskudd hovedsakelig skal benyttes til rekruttering, og kun unntaksvis til å beholde arbeid. Videre vurderer direktoratet hvordan oppfølgingen av tiltaket bør innrettes, blant annet gjennom faglige føringer eller utfyllende regler. Samtidig må også graden av oppfølging ses i sammenheng med etatens oppgave- og ressurssituasjon.

Det gjennomføres altså tiltak for forbedringer av praksis med sikte på at varig lønnstilskudd benyttes i samsvar med forskriftens formål.

2. *Stortinget ber regjeringen sikre at personer med varig og vesentlig nedsatt arbeidsevne får en reell og individuell vurdering av varig lønnstilskudd før de faller ut av arbeidslivet eller innvilges uføretrygd, når fortsatt arbeidsdeltakelse er mulig.*

Arbeidsmarkedstiltakene er rammefinansierte, der Nav avgjør bruken av tiltakene i det enkelte tilfelle ut fra individuelle vurderinger, gitt prioriteringer i departementets tildelingsbrev, forskrift om arbeidsmarkedstiltak (tiltaksforskriften) og budsjettrammer. Arbeidsmarkedstiltak er ingen lovfestet rettighet, men et virkemiddel som tildeles basert på flere hensyn og skjønn. Dette gjelder også varig lønnstilskudd.

Tiltaksforskriften angir rammene for når et tiltak kan benyttes, men den erstatter ikke den skjønnsmessige vurderingen Nav er forpliktet til å foreta. Grunnlaget for skjønnsrommet er overordnet definert i arbeidsmarkedsloven § 12 første ledd. Dette er videre regulert i tiltaksforskriften § 1-3 hvor Nav er gitt myndighet til å vurdere om et tiltak er «nødvendig og hensiktsmessig» for at en bruker skal kunne få eller beholde «inntektsgivende arbeid» før det tildeles.

Vurderingen tar utgangspunkt i hvilke muligheter og begrensninger personen har, hvilke tilpasninger som er mulige på arbeidsplassen, og hvilke tiltak som på det aktuelle tidspunktet anses nødvendige og hensiktsmessige for å opprettholde eller styrke tilknytningen til arbeidslivet. Personer med samme diagnose kan ha ulik arbeidsevne og ulike behov for bistand. For noen med varig og vesentlig nedsatt arbeidsevne vil varig lønnstilskudd være det mest egnede virkemiddelet for å øke arbeidsdeltakelsen, mens midlertidige tiltak, tilrettelegging mv. kan være mer treffsikre for andre.

Regjeringen ser bruken av varig lønnstilskudd som et ledd i arbeidet for å legge bedre til rette for at flere som ellers ville hatt full uføretrygd, skal kunne jobbe, eller kombinere uføretrygd med noe arbeid. Om lag 40 prosent av deltakerne i varig lønnstilskudd har deltidsstilling. Muligheter for deltidsstillinger med varig lønnstilskudd vil kunne realisere økt bruk av gradert uføretrygd, da tilskuddet bidrar til å kompensere arbeidsgiver for den uføres lavere produktivitet i de timene vedkommende er på jobb. Bruk av varig lønnstilskudd kan på denne måten både bidra til økt etterspørsel etter disse gruppene, og mer gradering av uføretrygd, fordi det oppfattes som mer realistisk at de kan komme i jobb.

I Meld. St. 33 (2023–2024) En forsterket arbeidslinje foreslo regjeringen å øke bruken av varig lønnstilskudd, og dette er fulgt opp gjennom økt bevilgning, blant annet i inneværende år.

3. *Stortinget ber regjeringen gjennomgå Arbeids- og velferdsetatens praksis knyttet til bruk av unntaksadgangen fra krav om forutgående sykefravær ved progressive sykdomstilstander og sikre en enhetlig praktisering på landsbasis.*

Varig lønnstilskudd skal som hovedregel benyttes som et rekrutteringstiltak for personer som står utenfor arbeidslivet, jf. tiltaksforskriften § 10-3. Bruk overfor personer som allerede er i arbeid er regulert som et unntak. Tilskuddet kan unntaksvis gis til arbeidsgivere som har ansatte med varig og vesentlig nedsatt arbeidsevne som står i fare for å falle ut av arbeidslivet etter tolv måneder med full eller gradert sykemelding, jf. forskriftens § 10-3 andre ledd. For personer som har en sykdomstilstand hvor arbeidsevnen gradvis vil svekkes, og hvor sykemelding ikke er påkrevd fordi dette ikke vil anses å ha betydning for bedring av helsetilstanden, kan det gjøres unntak fra kravet om tolv måneders forutgående sykemelding, forutsatt at arbeidsgivers tilretteleggingsplikt er oppfylt. Unntaket kan benyttes etter en konkret og individuell vurdering.

I representantforslaget bes det om en gjennomgang av etatens praktisering av unntaket fra kravet om forutgående sykefravær ved progressive sykdomstilstander.
Arbeids- og velferdsdirektoratet opplyser at det de siste årene har vært få kjente tilfeller der varig lønnstilskudd er innvilget på dette grunnlaget. Ett fylke har meldt om én klagesak knyttet til unntaksbestemmelsen, men direktoratet har ikke registrert klagesaker om bestemmelsen de siste årene. Samtidig fremgår det av Probas evaluering at deltakerne i varig lønnstilskudd har et bredt spekter av diagnoser, men at uføre med sykdommer i nervesystemet er overrepresentert.

Direktoratet vurderer om det i utfyllende retningslinjer er behov for å tydeliggjøre hvordan unntaket fra kravet om forutgående sykdomsfravær skal forstås.

Spørsmål om Navs praksis for bruk av varig lønnstilskudd i forbindelse med progressive sykdomstilstander ble tatt opp til skriftlig besvarelse Nr. 2028/2026 - Stortingsrepresentant

Marian Hussein. Bakgrunnen var innspill fra Parkinsonforbundet. Jeg viser derfor også til mitt svar av 23. mars.

Arbeids- og velferdsdirektoratet utarbeider retningslinjer og rutiner for arbeidsmarkedstiltak. Det gjelder også varig lønnstilskudd. Dette skal sikre et enhetlig rammeverk for bruken av tiltaket og felles utgangspunkt for de individuelle vurderingene.

På denne bakgrunn mener jeg at det ikke er behov for en ytterligere gjennomgang av Arbeids- og velferdsetatens praksis knyttet til bruk av unntaksadgangen fra krav om forutgående sykefravær ved progressive sykdomstilstander og en enhetlig praktisering på landsbasis.

4. *Stortinget ber regjeringen legge fram en vurdering av hvordan dagens organisering og finansiering av varig lønnstilskudd påvirker bruken av ordningen, herunder om finansieringsmodellen bidrar til geografiske forskjeller eller til at tiltaket benyttes mindre enn det ordningens formål tilsier.*

Rammefinansiering gjør at Stortingets bevilgninger setter begrensninger på bruken av arbeidsmarkedstiltak. Det gjelder også varig lønnstilskudd.

Antall deltakere i varig lønnstilskudd har imidlertid økt fra om lag 1100 personer i gjennomsnitt per måned i 2016 til 3900 i 2026. Dette er en større relativ økning enn for de fleste andre arbeidsmarkedstiltak i perioden. I 2026 ble tiltaket styrket med 29 mill. kroner, inkludert personellressurser i Nav.

Overgangen til en egen budsjettpost i 2026 gjør at Nav-kontorene ikke lenger må prioritere mellom langvarige og midlertidige behov innenfor samme budsjettpost.

Arbeids- og velferdsdirektoratet opplyser at de fra 2027 vil fordele midlene etter en modell som i større grad ivaretar geografiske forskjeller.

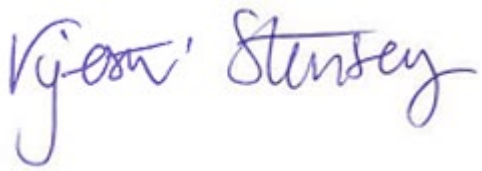
5. *Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til tiltak som kan bidra til tidligere og mer målrettet bruk av varig lønnstilskudd for personer med varig og vesentlig nedsatt arbeidsevne som står i fare for å falle ut av arbeidslivet*.

Arbeids- og velferdsetaten skal ha gjennomført en arbeidsevnevurdering før varig lønnstilskudd innvilges, hvor det skal være fastslått at tiltaksdeltakeren har varig nedsatt arbeidsevne og behov for et varig tiltak, og hvor alternativet kan være overgang til uføretrygd. Tidsbegrensede tiltak, som midlertidig lønnstilskudd, og andre virkemidler skal være prøvd eller vurdert før varig lønnstilskudd kan innvilges. Dette begrenser ofte hvor tidlig i forløpet varig lønnstilskudd bør brukes, og understreker behovet for å se virkemidlene i sammenheng.

Arbeids- og velferdsetaten forvalter flere tiltak og hjelpemidler som skal bidra til å forhindre at folk faller ut av arbeidslivet. Det skal blant annet iverksettes et nytt forsøk med fireårig lønnstilskudd rettet mot unge under 30 år som står i fare for å bli uføretrygdet eller allerede mottar uføretrygd.

Det er også satt i gang tiltak og prosesser som omtalt under punktene 1-5 som styrker bruken av varig lønnstilskudd. Jeg ser derfor ikke behov for en ytterligere gjennomgang og nye tiltak på nåværende tidspunkt.

Med hilsen

Kjersti Stenseng

Kopi

Ingunn Opsahl Viereid